

PÁR BEVÁSÁRLÓSZATYROKKAL (DUANE HANSON SZOBRA), USA, 1976

NAPLÓFELJEGYZÉS

LEV NYIKOLAJEVICS TOLSZTOJ

... PORT törölgettem a szobában, és körbejárván, odamentem a díványhoz, s nem tudtam visszaemlékezni arra, hogy letöröltem-e vagy sem. Mivel e mozdulatok megszokottak és öntudatlanok voltak, nem tudtam őket felidézni, s éreztem, hogy már lehetetlenség is visszaemlékezni rájuk. Így tehát, ha letöröltem és elfelejtettem, vagyis öntudatlanul cselekedtem, ez ugyanolyan, mintha meg sem történt volna. Ha valaki, aki tudatában áll önmagának, látta volna ezt, rekonstruálni lehetne a történeteket. Ha viszont senki nem látta vagy ha látta is, csupán öntudatlanul; ha több ember egész bonyolult élete öntudatlanul zajlik le, akkor ez az élet mintha nem is lett volna.

[NYIKOLSZKOJE, 1897. február 29., ford. Gellért György.

In: Lev Tolsztoj: Napló, Osiris Kiadó, Bp., 1996, 420–421. o.]